

וְלֹא יִנָּחֵם (שמואל א טו כט), חֲכָמָה אִיִּהי סֵדֶר
קְדָשִׁים דְּאִיהוּ הוּד, וְדַעַת אִיהוּ יְסוּד דְּאִיהוּ
סֵדֶר טְהוֹרוֹת.

וְאִית דְּיִימָא בְּהַפּוּכָא, מִסְטָרָא דְשְׂכִינְתָא
תַּתְּאָה אִיִּהי אֲמוּנָה, וּמִסְטָרָא דְצַדִּיק
דְּבִיהּ פְּלִילָן תַּרְיִן שְׁמָהּ אֲמ"ן, דְּאֲנוּן
יֵאֵהוּדוּנָה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֲשֶׂה פְּרִי (דף ה
ע"ב) לְמִינוּ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ (בראשית א
י"א), וּבְגִין דָּא אֲתַקְרִי סֵדֶר זָרְעִים.

עֲתִיד אִיִּהי מִסְטָרָא דְהוּד דְּאִיִּהי סֵדֶר מוֹעֵד,
דְּבִיהּ אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל
חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שָׁשׁ, חֶסֶן אִיִּהוּ
מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְבִיהּ סֵדֶר
נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת אִיִּהי סֵדֶר נְזִיקִין מִסְטָרָא
דְּגַבְוֵרָה, דְּתַמָּן כָּל דִּינִין נְפָקִין לְמָאן דְּעָבִיד
נְזִק לְחַבְרִיָּה, חֲכָמָה אֲתַקְרִיאַת מִסְטָרָא
דְּחֶסֶד, דְּבָהּ הַרְוָצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים וְהוּא
סֵדֶר קְדָשִׁים, וְעַמִּיָּה נְצַח, הָדָא הוּא
דְּכְתִיב (תהלים טז י"א) נְעִימַת בִּימִינֶךָ נְצַח, דַּעַת
דְּאִיִּהוּ סֵדֶר טְהוֹרוֹת, וְאִינּוּן שִׁית סֵדְרֵי
מְתַנִּיתִין, בְּרָזָא דְלֵהַט הַחֲרִב הַמְתַּהַפֶּכֶת,
מִרְחַמֵי לְדִינָא וּמְדִינָא לְרַחֲמֵי.

דְּרָנָא שְׂבִיעָאָה בִּירְאַת יְי' דְּלִית לִיהּ חוֹסֵר,
הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים לד י') יְרֵאוּ אֶת
יְי' קְדוֹשֵׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, לֹא וְיֵהָא
מְאִינּוּן דְּאֲתַמַּר בְּהוֹן (משלי י"א כ"ד) וְחוּשֶׁךָ מִיִּשְׁר
אַף לְמַחְסוֹר, וְלֹא יֵהָא לִיהּ חוֹסֵר בְּאוֹרֵייתָא
אַם הוּא מְאָרִי תוֹרָה, דְּבָלְאוּ אוֹרֵייתָא לִית
דְּחִילוּ, כְּמָא דְאֲתַמַּר אֵין בּוֹר יְרֵא חֲטָא,
כְּגוּוֹנָא דְלִית אוֹרֵייתָא בְּלֹא דְחִילוּ, אוּף הָכִי
לִית דְּחִילוּ בְּלֹא אוֹרֵייתָא, לֹא יֵהָא חֲסָרוֹן
בְּנִשְׁמַתִּיהּ, וְלֹא יֵהָא חֲסָרוֹן בְּעוֹבְדוֹי טְבִין,
דְּלִית חוֹסֵר וְעַנְיּוֹת כְּחוֹסֵר דְּאוֹרֵייתָא וּפְקוּדֵיִיא טְבִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּוּהוּ

יִנָּחֵם. חֲכָמָה הִיא סֵדֶר קְדָשִׁים,
שְׁהוּא הוּד, וְדַעַת הוּא יְסוּד,
שְׁהוּא סֵדֶר טְהוֹרוֹת.

וְיֵשׁ שְׂיֵאמַר בְּהַפּוּךְ - מִצַּד
הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא אֲמוּנָה,
וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק שָׁבוּ כְּלוּלִים שְׁנֵי
שְׁמוֹת אֲמ"ן, שְׁהֵם יֵאֵהוּדוּנָה"י,
וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֲשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ
אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ, וְלִכְּן
נִקְרָא סֵדֶר זָרְעִים.

עֲתִיד, הוּא מִצַּד שֶׁל הוּד שְׁהוּא
סֵדֶר מוֹעֵד, שָׁבוּ אוֹכְלִים כָּל
אַרְבַּע, וְתוֹלִים כָּל חֲמֵשׁ,
וְשׁוֹרְפִים בְּתַחֲלַת שָׁשׁ. חֶסֶן, הוּא
מִצַּד שֶׁל הַעַמּוּד הָאֲמַצְעִי שָׁבוּ
סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעַת הוּא סֵדֶר
נְזִיקִין מִצַּד הַגְּבוּרָה, שְׁמֵשׁ כָּל
הַדִּינִים יוֹצֵאִים לְמִי שְׁעוֹשֶׂה נְזִק
לְחַבְרוֹ. חֲכָמָה נִקְרָאֵת מִצַּד
הַחֶסֶד, שְׂבָה הַרְוָצָה לְהַחֲפִים
יְדָרִים, וְהוּא סֵדֶר קְדָשִׁים, וְעַמּוּ
נְצַח. זֶהוּ שְׂכַתוּב נְעִמַת בִּימִינֶךָ
נְצַח. דַּעַת שְׁהוּא סֵדֶר טְהוֹרוֹת.
וְהוּא שְׁשֶׁה סֵדְרֵי מְשָׁנָה, בְּסוּד
שֶׁל לֵהַט הַחֲרִב הַמְתַּהַפֶּכֶת,
מִרְחַמֵי לְדִין וּמְדִין לְרַחֲמֵים.

דְּרָנָה שְׂבִיעִית בִּירְאַת ה' - שְׂאִין
לוֹ חֶסֶר. זֶהוּ שְׂכַתוּב יְרֵאוּ אֶת ה'
קְדוֹשֵׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו.
לֹא יֵהִיָּה מְאֹתָם שְׁנֹאֲמַר בָּהֶם
וְחוּשֶׁךָ מִיִּשְׁר אַף לְמַחְסוֹר, וְלֹא
יֵהִיָּה לוֹ חֶסֶר בְּתוֹרָה אִם הוּא
בְּעַל תוֹרָה, שְׂבִילֵי תוֹרָה אֵין
יְרָאָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר אֵין בּוֹר יְרֵא
חֲטָא, כְּמוֹ שְׂאִין תוֹרָה בְּלִי
יְרָאָה, אַף כִּף אֵין יְרָאָה בְּלִי
תוֹרָה, לֹא יֵהִיָּה חֲסָרוֹן בְּנִשְׁמַתּוֹ,
וְלֹא יֵהִיָּה חֲסָרוֹן בְּמַעֲשָׂיו
הַטּוֹבִים, שְׂאִין חֶסֶר וְעַנְיּוֹת
כְּחוֹסֵר שֶׁל תוֹרָה וּמַצּוֹת טוֹבוֹת,
כְּמוֹ שְׂבִאֲרוּהוּ בְּעַלֵי הַמְשָׁנָה,
אֵין עַנִי אֲלֹא מִתוֹרָה וּמִן

דְּלִית חוֹסֵר וְעַנְיּוֹת כְּחוֹסֵר דְּאוֹרֵייתָא וּפְקוּדֵיִיא טְבִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּוּהוּ

המצוות, שגוף הוא מעשה ידי האדם שאין חסר רב ממנו אחר שאינו מעשה הקדוש-ברוך הוא. זהו שכתוב אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, וזה גרם שיחרב בית המקדש, שלא היה מעשי יהו"ה.

הרנה שמינית ביראת ה' - להיות לו בשת פנים. מי שיש לו בשת פנים שלא לעשות עברה שבאה לידי בגלל יראת הקדוש-ברוך הוא, כאלו בו נכרא העולם, ומשום זה בראשית יר"א בש"ת, הרי יראה עם בשת הפל אחד, ומי שאין לו בשת פנים, פשוטו בעלי המשנה, בודאי שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני.

והפך בש"ת ותמצא שב"ת, והינו בראשית יר"א שב"ת, שלא תחלל אותה בפרהסיא, כבן אדם שאין לו בשת פנים. אוי לו למי שמחלל שבת המלכה, שהיא קדש, לעשות אותה חל, שבארוהו בעלי המשנה, כל המשתמש בכתר חלף, זה המשתמש במי ששונה הלכות, כל שכן בשבת המלכה. ועוד, בשת פנים לגן עדן, עז פנים לגיהנם. אותם שעוברים עברה ביד רמה ואין להם בשת פנים מהקדוש ברוך הוא, שנאמר בו משמים הביט יהו"ה ראה את כל בני האדם, ונאמר בו מלא כל הארץ כבודו, ונאמר בו חופש כל חדרי בטן וראה כליות ולב.

וענה קשורה ביראה, זהו שכתוב עקב ענוה יראת יהו"ה. מי שיש בו יראת יהו"ה, היא מביאה אותו לידי ענוה, שהיא שכינה עליונה, שיראת יהו"ה

מאן דאית ביה יראת יי' איתי ליה לידי ענוה דאיהי שכינתא עלאה,

מארי מתניתין, אין עני אלא מתורה ומן המצוות, דגופא איהו עובדי ידוי דבר נש, לית חוסר סגי מניה בטר דלאו איהו עובדי דקודשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ודא גרם דיתחרב בי מקדשא, דלא הוה עובדי יהו"ה.

הרנא תמינאה ביראת יי', למהוי ליה בשת אנפין, מאן דאית ליה בשת אנפין דלא למעבד עבירה דאתי לידי בגין דחילו דקודשא בריך הוא, כאלו ביה אתברי עלמא, ובגין דא בראשית יר"א בש"ת, הרי יראה עם בשת פלא חד, ומאן דלית ביה בשת אנפין אוקמוהו מארי מתניתין בודאי שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני.

והפך בש"ת ותשפח שב"ת, והיינו בראשית יר"א שב"ת, דלא תחלל ליה בפרהסיא, כבר נש דלאו ביה בשת אנפין, ווי ליה מאן דמחלל שבת מלכתא דאיהי קדש למעבד ליה חול, דאוקמוהו מארי מתניתין, כל המשתמש בתגא חלף, זה המשתמש במי ששונה הלכות, כל שכן בשבת מלכתא.

ועוד בושת פנים לגן עדן, עז פנים לגיהנם, אנון דעברין עבירה ביד רמה, ולית לון בשת פנים מקודשא ברוך הוא, דאתמר ביה (תהלים לג כג) משמים הביט יהו"ה ראה את כל בני האדם, ואתמר ביה (ישעיהו ג) מלא כל הארץ כבודו, ואתמר ביה (משלי כ כז) חפש כל חדרי בטן, (ירמיה כ יב) רואה כליות ולב.

וענה קטירא בדחילו, הדא הוא דכתיב (משלי כב ד) עקב ענוה יראת יי',

דִּירָאת יִי' עֵקֶב לְגַבְיָהּ, וְדָא דִּרְגָא דְמִשָּׁה,
 דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנּוּ מְאֹד,
 וּבִגִּין דְּאִיהִי יִרְאָה עֵקֶב לְגַבְיָהּ, אוּקְמוּהָ מְאִירִי
 מִתְנִיתִין, יִרְאָה מְלָה זּוּטְרִתִּי הִיא לְגַבִּי מִשָּׁה.
 דִּרְגָא תְּשִׁיעָא בִּירָאת יִי', כֹּל מָאן דְּאִית
 בֵּיהּ יִרְאָת יְהו"ה יִתְהַלֵּל, וְכִי אִית
 לְבַר נֶשׁ לְשִׁבְחָא גְרָמִיָּה, אֲלֵא אִיהוּ מְשׁוּבָח
 קְדָם יְהו"ה, הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב (משלי לא ל) שֶׁקֶר
 הַחֵן וְהַבֵּל הִיפִי וְגוֹמֵר, דָּא דָּרָא דְחִזְקִיָּהּ,
 דְּבִירָאת יִי' קָא אֲתִי בַר נֶשׁ לְקִיָּמָא
 תְּרִי"ג מְצוֹת, כְּחֻשְׁבֵּן בִּירָא"ת.

דִּרְגָא עֲשִׂירָא בִּירָאת יִי', אִית יִרְאָה וְאִית
 יִרְאָה, לֹא כֹל אֲפִיָּא שְׁוִין, אִית יִרְאָה
 דְּדַחִיל בַר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלֹא
 יִלְקָה לִיהּ בְּרִצּוּעָה, דְּאִתְמַר (דף ו
 ע"א) בַּהּ (בראשית א ב) וְהָאֲרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְבָהּ,
 מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וְרַע, דְּאִיהִי אֲרַעָא
 רְקֻנָּא, שְׁפָחָא בִּישָׂא, כְּגוּוֹנָא דְּחַד מְאֲרַבַּע
 אָבוֹת נְזִיקִין דְּאִיהוּ הַבּוֹר, וּכְגוּוֹנָא דְּבוֹר
 דְּיוֹסֶף, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ הַבְּרָה, וְהַבּוֹר רִיק
 וְכו'. (בראשית לו כד), הַבְּרָה נִקְבָּא בִּישָׂא, בּוֹר
 דְּכוּרָא, וְבוֹר בְּגִין דְּאִיהוּ מִתְמָן, אוּקְמוּהוּ
 עֲלֵיהּ אִין בּוֹר יִרָא חֲטָא, כְּתֵר דְּלִית בֵּיהּ יִרָאת
 יִי'.

מָאן דְּאִיהוּ דַּחִיל מְגוֹ אוּרִייתָא דְּאִיהִי
 תְּפִאָרַת, דְּמַנִּיה נְפֻקַת, כְּגוּן דָּא אִיהִי
 שְׁקוּלָה לְגַבְיָהּ, וּבִגִּין דָּא אִין כֹּל יִרְאָה שְׁוָה,
 דְּהָא יִרָאת יִי' הִיא מְלָכוֹת דִּילִיָּהּ, כְּלִילָא
 מְכַל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, בְּגִין דְּאִיהִי יִרְאָה
 דְּנְפֻקַת מְגוֹ תּוֹרָה דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמֻצְעִיתָא,
 דְּאִיהוּ יְהו"ה, דְּבִגִּינָה אוּקְמוּהוּ מְאִירִי
 מִתְנִיתִין, גְּדוּלָה תּוֹרָה שְׁמִבִּיאָה לְאָדָם לִידֵי
 מַעֲשָׂה, דָּאִי בַר נֶשׁ לֹא יִדַע אוּרִייתָא, וְאֲגָרָא

עֵקֶב לְגַבְיָהּ, וְזוּ דִּרְגָת מִשָּׁה,
 שְׁנֵאמַר בּוֹ וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנּוּ
 מְאֹד, וּמִשּׁוֹם שְׁהִירָאָה הִיא עֵקֶב
 אֲלֵיהּ, פְּרִשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה,
 יִרְאָה דְּכַר קֶטֶן הִיא לְגַבִּי מִשָּׁה.
 דִּרְגָה תְּשִׁיעִית בִּירָאת ה' - כֹּל
 מִי שֵׁישׁ בּוֹ יִרָאת יְהו"ה, יִתְהַלֵּל.
 וְכִי יֵשׁ לְאָדָם לְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ?
 אֲלֵא הוּא מְשַׁבַּח לְפָנֵי יְהו"ה.
 וְזֵהוּ שְׁכֵתוֹב שֶׁקֶר הַחֵן וְהַבֵּל
 הִיפִי וְגוֹמֵר. זֶה דוֹרוֹ שֶׁל
 חִזְקִיָּהּ, שְׁבִירָאת ה' כָּא בֶן אָדָם
 לְקַיִם תְּרִי"ג מְצוֹת כְּחֻשְׁבֵּן
 בִּירָא"ת.

דִּרְגָה עֲשִׂירִית בִּירָאת ה' - יֵשׁ
 יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, לֹא כֹל הַפְּנִים
 שְׁוִים. יֵשׁ יִרְאָה שְׁפוּחַד אָדָם
 מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי שְׁלֹא
 יִלְקָה בְּרִצּוּעָה, שְׁנֵאמַר בַּהּ
 וְהָאֲרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְבָהּ מִצַּד שֶׁל
 הָעֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע, שֶׁהִיא אֲרֶץ
 רִיקָה, שְׁפָחָה רְעָה, כְּמוֹ שְׁאֲחַד
 מְאֲרַבַּע אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהוּא
 הַבּוֹר, וְכְמוֹ שֶׁהַבּוֹר שֶׁל יוֹסֶף
 שְׁבִאָרוֹ עֲלֵיו הַבְּרָה, וְהַבּוֹר רִיק
 וְכו'. הַבְּרָה - נִקְבָה רְעָה, בּוֹר -
 זָכַר, וְבוֹר, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא מִשָּׁם,
 פְּרִשׁוּהוּ עֲלֵיו אִין בּוֹר יִרָא חֲטָא,

מֵאַחַר שְׁאִין בּוֹ יִרָאת ה' .
 מִי שֶׁהוּא פּוֹחַד מִתּוֹךְ תּוֹרָה
 שֶׁהִיא תְּפִאָרַת, שְׁמִמְנוּ יִצָּאָה,
 כְּגוּן זֶה הִיא שְׁקוּלָה אֲלֵיו,
 וּמִשּׁוֹם זֶה אִין כֹּל יִרְאָה שְׁוָה,
 שְׁהִירִי יִרָאת ה', הִיא מְלָכוֹתוֹ,
 כְּלִילָה מְכַל מְצוֹת הַתּוֹרָה,
 מִשּׁוֹם שֶׁהִיא יִרְאָה שְׁיֻצְאָת
 מִתּוֹךְ תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֲמוּד
 הָאֲמֻצְעִי שֶׁהוּא יְהו"ה, שְׁבִגְלָלָה
 פְּרִשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גְּדוּלָה
 תּוֹרָה שְׁמִבִּיאָה אָדָם לִידֵי
 מַעֲשָׂה, שְׁאִם אָדָם לֹא יוֹדַע אֶת
 הַתּוֹרָה וְשָׁכַר מְצוֹתֶיהָ, וְעֲנֻשִׁים

דְּפִקוּדֵיָּא דִּילָהּ, וְעוֹנְשֵׁין

דילה לְמֵאן דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדֵיָא, וּמֵאן הוּא דְּבָרָא אֹרִייתָא, וּמֵאן הוּא דִּיהִיב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, אִיף דְּחִיל לִיהּ וְנָטִיר פְּקוּדוּי, וּבְגִין דָּא אָמַר דְּוֹד לְשִׁלְמָה בְּנֹו (ד"ה א כח ט) דַּע אַתְּ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וְעַבְדָּהּוּ.

דְּאִי בַר נֶשׁ לָא אֲשַׁתְּמוּדַע הֵהוּא דִּיהִיב לִיהּ אֹרִייתָא, וּמִנֵּי לִיהּ לְנִטְרָא לָהּ, אִיף דְּחִיל מִנֵּיהּ וְעַבִּיד פְּקוּדוּי, וּבְגִין דָּא אֹקְמוּהוּ רַבְּנֹו, וְלֹא עִם הָאֲרִיץ חֲסִיד, וְאִין בּוּר יֵרֵא חֲטָא.

בְּגִין דְּאֹרִייתָא דְּאִיהִי תְרִי"א מִתְרִין דְּרִגִין אֲתִיהִיבַת, מִחֲסֵד וּגְבוּרָה, דְּמִתְמַן תְּרִין פְּקוּדִין אֲהֵבַת חֲסֵד וּדְחִילוּ דְּגְבוּרָה דְּאִיהִי יֵרֵא, דְּבַהוּן אֲשַׁתְּלִימוּ תְרִי"ג פְּקוּדֵיָא, וּבְגִין דְּכָל אֹרִייתָא וּפְקוּדֵיָא מִתְרִין סְטֵרִין אֲתִיהִיבַת, אֹקְמוּהוּ רַבְּנֹו וְלֹא עִם הָאֲרִיץ חֲסִיד, וְאִין בּוּר יֵרֵא חֲטָא.

וְאִי תִימָא הָא חֲסֵד גְבוּרָה דְּמִתְמַן מַלְכוּת אִיהִי אֲהֵבָה וְיֵרֵא, אִיף אֹקְמוּהוּ רַבְּנֹו גְדוּלָה תּוֹרָה שְׁמִבִּיאָה לְאָדָם לִיְדֵי מַעֲשָׂה, דְּמַהְכָּא מִשְׁמַע דְּכָל הַקּוּדָם יֵרֵא תוֹרָה לְחַכְמָתוֹ חֲכָמָתוֹ מִתְקַיִימַת, אֲלֵא כְּלָא קְשׁוּט, תְּפִאָרַת אֲתִקְרִי אָדָם, פְּגוּוּנָא דִּילִיהּ הָוֵה אָדָם ה"א דְּלִתְתָא, דְּאֹקְמוּהוּ עֲלִיהּ דְּהוּה רֵאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה, וּבְגִין דָּא אֹקְמוּהוּ רַבְּנֹו, יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבִרְאוּת, דְּאֲתַמַּר עֲלִייהוּ אָדָם אַתָּם, אוּף הֲכִי תְּפִאָרַת דְּאִיהוּ יְהו"ה, אִיהוּ רֵאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי חֲכָמָה עֲלָא, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה דְּאִיהוּ י" מִן אַדְנִי, חֲכָמָה תְּתָא, יֵרֵא יי', מַלְכוּת דִּילִיהּ.

וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּהּ (ויקרא יב ד) אֲשָׁה כִּי תִזְרִיעַ, אֲתַתָּא אִית לָהּ לְאֶקְדָּמָא בְּכָל פְּקוּדֵיָא, דְּאֲתַמַּר בְּהּ אֲשָׁה יֵרֵא יי'

שְׁלָה לְמִי שְׁעוּבֵר עַל הַמְצוּוֹת, וּמִי בָרָא אֶת הַתּוֹרָה, וּמִיהוּ שְׁנַתְנָה לְיִשְׂרָאֵל - אִיף יִפְחַד מִמְּנֹו וְיִשְׁמַר מְצוּוֹתָיו? וְלִכְּן אָמַר דְּוֹד לְשִׁלְמָה, דַּע אַתְּ אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וְעַבְדָּהּוּ.

שְׂאָם אָדָם לֹא מִפְּרִי אֶת אוֹתוֹ שְׁנַתְּנֵן לוֹ תּוֹרָה וְצִוָּה אוֹתוֹ לְשִׁמְרָה, אִיף יִפְחַד מִמְּנֹו וְיַעֲשֶׂה מְצוּוֹתָיו? וְלִכְּן פְּרִשׁוּהוּ רַבְּנֹו, וְלֹא עִם הָאֲרִיץ חֲסִיד, וְאִין בּוּר יֵרֵא חֲטָא.

מִשׁוֹם שְׁתוֹרָה, שְׁהִיא תְרִי"א, מִשְׁתֵּי דְרָגוֹת נִתְנָה, מִחֲסֵד וּגְבוּרָה, שְׁמִשְׁם שְׁתֵּי מְצוּוֹת - אֲהֵבַת חֲסֵד וְיֵרֵא גְבוּרָה, שְׁהִיא יֵרֵא, שְׁבָהֶם הַשְׁתַּלְמֹו תְרִי"ג מְצוּוֹת. וּמִשׁוֹם שְׁכָל הַתּוֹרָה וּמְצוּוֹתֶיהָ מִשְׁנֵי צְדָדִים נִתְנֹו, פְּרִשׁוּהוּ רַבְּנֹו וְלֹא עִם הָאֲרִיץ חֲסִיד וְאִין בּוּר יֵרֵא חֲטָא.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרִי חֲסֵד וּגְבוּרָה, שְׁמִשְׁם מַלְכוּת, הִיא אֲהֵבָה וְיֵרֵא, אִיף פְּרִשׁוּהוּ חֲכָמִים גְדוּלָה תּוֹרָה שְׁמִבִּיאָה לְאָדָם לִיְדֵי מַעֲשָׂה, שְׁמִכָּאן מִשְׁמַע, שְׁכָל הַקּוּדָם יֵרֵא תוֹרָה לְחַכְמָתוֹ, חֲכָמָתוֹ מִתְקַיִימַת? אֲלֵא הַכֵּל אֲמַת. תְּפִאָרַת נִקְרָא אָדָם, כְּמוֹ שְׁהוּא הִיָּה אָדָם ה"א שְׁלִמְטָה, שְׁבִאָרוּ עֲלֵיו שְׁהִיָּה רֵאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה, וְלִכְּן פְּרִשׁוּהוּ חֲכָמִים, יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבִרְאוּת, שְׁנֵאמַר עֲלֵיהֶם אָדָם אַתָּם. אִיף כִּי תְּפִאָרַת, שְׁהוּא יְהו"ה, הוּא רֵאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה, שְׁהִיא חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה, שְׁהִיא י" מִן אַדְנִי, חֲכָמָה תְּחַתּוֹנָה, יֵרֵא יְהו"ה מַלְכוּת שְׁלוֹ.

וְכֵן נֵאמַר בְּהּ אֲשָׁה כִּי תִזְרִיעַ. אֲשָׁה, יֵשׁ לָהּ לְהַקְדִים בְּכָל

דְּאֲתַמַּר בְּהּ אֲשָׁה יֵרֵא יי'